

Waar zeg ik JA tegen?

Taken en verantwoordelijkheden van de
gevolmachtigde bij een levenstestament

Je regelt het bij de notaris

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Stel uw moeder wordt een dagje ouder en gaat lichamelijk of geestelijk achteruit. Of een goede vriendin staat voor een grote operatie en is daardoor maanden aan bed gekluisterd. U bent gevraagd de belangen van uw moeder of vriendin te behartigen. Het kan gaan om financiële zaken, het nemen van medische beslissingen, het uitvoeren van persoonlijke wensen of een combinatie hiervan. Een hele verantwoordelijkheid. Zo iemand noemen we een **gevolmachtigde**. De afspraken worden vastgelegd in een **volmacht** of **levenstestament**.

Waar zeg ik ja tegen?

In deze uitgave vindt u meer informatie over de taken en verantwoordelijkheden van de gevolmachtigde: u dus. En over het inrichten en uitvoeren van deze taken. Het kan u ook helpen bij het nemen van een besluit. Wil ik wel optreden als gevolmachtigde voor deze persoon? En welke taken neem ik dan op mij? U bent namelijk niet verplicht dit te doen.

Een belangrijk aspect is de betrokkenheid van familieleden of naasten. Wanneer betreft u hen erbij, aan wie en hoe moet u verantwoording afleggen en waarom? In dit boekje vindt u praktische tips over uw rol als gevolmachtigde, zodat het voor u werkbaar en overzichtelijk blijft.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

1. **Wat wordt van u verwacht?**
2. **Rolverdeling bij meerdere gevolmachtigden**
3. **Verantwoording afleggen aan anderen**
4. **U kunt uw afspraken niet nakomen**
5. **Aan de slag**
6. **Het stappenplan**

Leeswijzer

De juridische begrippen in dit boekje komt u ook tegen in een volmacht en een levenstestament of in gesprek bij de notaris. Het is voor u belangrijk deze begrippen te kennen. De eerste keer dat een juridisch term wordt gebruikt, heeft deze een aparte kleur.

De betekenis vindt u in de begrippenlijst op de laatste pagina.

1. Wat wordt van u verwacht?

In veel levenstestamenten gaat het om twee volmachten: een voor de zakelijke belangen en een voor de medische en persoonlijke zaken. Het kan betrekking hebben op een tijdelijke periode, bijvoorbeeld vanwege een ingrijpende operatie. Of een structurele situatie omdat iemand niet meer in staat is zijn eigen belangen te behartigen, zoals bij dementie. In het levenstestament staat voor welke zaken u bent gemachtigd. De taken moeten zo zijn omschreven dat het voor u en de andere naasten duidelijk is wat de wensen zijn van degene die u vertegenwoordigt. Deze persoon noemen we de **volmachtgever**.

Voordat iemand u in het levenstestament benoemt tot gevolmachtigde is het goed er samen over te praten. Het is belangrijk dat u weet wat er van u wordt verwacht om een inschatting te kunnen maken of u de juiste persoon bent voor de taak. Komen de wensen van degene die u om hulp vraagt overeen met uw eigen denkbeelden? Denk aan het nemen van medische beslissingen. Bent u wel de geschikte persoon als het gaat om belastingzaken en de financiële administratie? Heeft u voldoende tijd om die taken ook goed uit te voeren? Deze vragen kunnen u helpen bij het maken van een goede afweging voordat u de beslissing neemt.

Is er nog geen levenstestament opgesteld, dan kan de checklist levenstestament op www.wievandedrie.nl u en degene die u gaat vertegenwoordigen op weg helpen.

Het is mogelijk dat u een vergoeding ontvangt voor uw werkzaamheden. Dit staat dan in het levenstestament. De hoogte van het bedrag kan afhangen van de tijdsinvestering of gemaakte reiskosten.

2. Rolverdeling bij meerdere gevolmachtigden

Het is mogelijk de taken te verdelen over meer personen: een voor de financiële belangen en een voor de medische/persoonlijke zaken.

Of u neemt beiden een deel van de financiële belangen voor uw rekening. In dat geval is het belangrijk om af te spreken wanneer u van tevoren overlegt met elkaar over een beslissing. En wat te doen als u het samen niet eens kunt worden.

Het opsplitsen van medische zaken is voor de arts niet werkbaar. Het moet duidelijk zijn wie de belangen behartigt en aan wie de arts toestemming voor een medische behandeling moet vragen.

Medische beslissingen hebben soms ook een financieel aspect. Denk aan opname in een verpleeghuis. Het is belangrijk te regelen wie welke beslissing neemt.

In het levenstestament kan heel specifiek zijn beschreven welke gevolmachtigde in verschillende situaties mag handelen. Het kan ook zo zijn dat het levenstestament juist heel globaal de kaders aangeeft.

De gevolmachtigden hebben dan de ruimte te handelen volgens de wensen van de volmachtgever.

Ook als u de enige gevolmachtigde bent, is het goed om anderen (naaste familie) erbij te betrekken als u voor een ingrijpend besluit staat. U kunt bij uw beslissing rekening houden met hun mening. Mogelijk kunnen zij u helpen bij de uitvoering. Als gevolmachtigde blijft u eindverantwoordelijk voor het besluit.

3. Verantwoording afleggen aan anderen

Het is gebruikelijk en wenselijk dat de gevolmachtigde **rekening en verantwoording** aflegt over de dingen die zijn gedaan namens de ander. Het gaat meestal om een overzicht van inkomsten en uitgaven over de afgelopen periode. Zo kunt u laten zien dat u rekening heeft gehouden met de wensen en aanwijzingen uit het levenstestament. Het beschermt u tegen mogelijke latere verwijten van anderen.

U legt rekening en verantwoording af aan de volmachtgever. Als deze persoon niet meer in staat is om dat te overzien, kan iemand uit uw omgeving of een deskundige de rol van **toezichthouder** krijgen. Bijvoorbeeld een notaris of accountant. Dit staat ook in het levenstestament. Mocht dit niet zo zijn, dan kan dit gespreks- onderwerp zijn voor een familieberaad.

In het levenstestament kan ook staan dat er **toezicht** is voorafgaand aan het gebruik van de volmacht. Als gevolmachtigde kunt u dan niet in uw eentje belangrijke beslissingen nemen. U moet bijvoorbeeld eerst overleggen met andere betrokkenen en/of vooraf deskundig advies inwinnen over de keuzes en gevolgen.

Voorbeelden van ingrijpende beslissingen zijn het verkopen van het huis wanneer de volmachtgever hier niet meer kan blijven wonen. Ook de keuze voor een medische ingreep kan zo'n belangrijke beslissing zijn.

4. U kunt uw afspraken niet meer nakomen

Stel dat u uw taken als gevolmachtigde niet meer kunt uitvoeren, bijvoorbeeld vanwege uw gezondheid, onenigheid of een andere onvoorziene omstandigheid. Wie kan uw taken dan overnemen? Het kan zijn dat in het levenstestament een mogelijke opvolger is genoemd of er staat dat u zelf een opvolger mag aanwijzen. U kunt dan contact zoeken met deze persoon en de taken aan hem of haar overdragen. Staat er niets vermeld over een opvolger, dan mag u niet zelf iemand aanwijzen. De rechter bepaalt wie uw rol overneemt.

Het kan ook zo zijn dat anderen willen dat u uw taak neerlegt. Zij zijn het niet eens met uw benoeming of vinden dat u uw taak niet naar behoren uitvoert. Zij kunnen de rechter dan vragen om iemand anders te benoemen.

De rechter zal onderzoek instellen en bijvoorbeeld nagaan of er een levenstestament is opgesteld en welke afspraken hierin staan. En of u deze afspraken bent nagekomen. Als dit volgens de rechter het geval is, kunt u verdergaan. Is dit volgens de rechter niet zo, dan benoemt hij een **bewindvoerder** (financiën), **mentor** (medische zaken) of **curator** (voor beide) en daarmee stopt uw rol als gevolmachtigde. Deze personen zijn aan speciale wettelijke regels gebonden en worden gecontroleerd door de kantonrechter.

5. Aan de slag

Als het levenstestament is opgesteld en getekend, geeft de notaris een of meer afschriften mee aan de volmachtgever. Hij of zij kan vervolgens de gevolmachtigde(n) en andere betrokken partijen een exemplaar geven. Zo weten zij wat er is geregeld en wie wat mag doen namens de persoon die het betreft.

Het is goed als u alvast wordt voorgesteld als gevolmachtigde. Zeker als u op korte termijn zaken gaat overnemen. Denk hierbij aan het lokale bankkantoor of – bij een medische volmacht – aan de behandelend arts.

Ook is het belangrijk dat mensen in de directe omgeving worden geïnformeerd over het levenstestament en de regelingen daarin. Denk aan de zorginstelling waar iemand verblijft. Zo weten andere partijen wat er is geregeld en dat u bent aangewezen als gevolmachtigde.

6. Het stappenplan

Nu echt aan de slag met de voorbereidingen. Dit stappenplan helpt u bij het inventariseren van de omvang en reikwijdte van uw taken en bevoegdheden. Het geeft u houvast in de uitvoering van uw rol als gevolmachtigde.

Uw rol als gevolmachtigde start pas echt wanneer de volmachtgever niet meer in staat is om zijn eigen belangen te behartigen. Maar het kan handig zijn om in overleg met de volmachtgever alvast te beginnen met de inventarisatie.

Zakelijk

Inventariseer

1. Maak een overzicht van de bezittingen en de schulden

Deze **boedelbeschrijving** kunt u als basis gebruiken voor de rekening en verantwoording, die u later moet afleggen. Een belastingaangifte kan een goed vertrekpunt zijn voor een boedelbeschrijving. In een boedelbeschrijving staan alleen de belangrijke bezittingen en schulden. Het is niet nodig dat u de hele huisraad beschrijft en iedere nog niet betaalde factuur. U vindt een voorbeeld van een boedelbeschrijving op rechtspraak.nl: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Boedelbeschrijving.pdf>.

2. Maak een overzicht van de vaste lasten

Vaste lasten zijn de steeds terugkerende kostenposten, zoals huur, gas, water, licht, verzekeringspremies, belastingen en eventueel abonnementen en lidmaatschappen.

3. Inventariseer toekomstige kosten

Bedenk of de persoonlijke of medische situatie van de volmachtgever zou kunnen zorgen voor kosten of investeringen. Denk aan aanpassingen in de woning, het inhuren van (verpleegkundige) zorg of de eigen bijdrage bij opname in een verpleeghuis. Bedenk of er grote uitgaven voor de deur staan, bijvoorbeeld voor noodzakelijk onderhoud aan het huis. Reserveer voldoende voor die uitgaven.

4. **Moeten er zaken worden verkocht?**

Beheren van financiële middelen kan met zich meebrengen dat u bepaalde zaken (de auto, de boot of het vakantiehuis) gaat verkopen. Dat is bijvoorbeeld het geval als aan die zaken veel kosten zijn verbonden waarvoor nu of op termijn onvoldoende ruimte is.

5. **Informeer Ga naar de bank**

Informeer de bank over het levenstestament en laat de financiële afspraken, die daarin staan, zien. De bank zal uw identiteitsbewijs willen zien en uw gegevens willen opnemen in de administratie voordat u aan de slag kunt als gevolmachtigde.

6. **Maak u bekend aan andere betrokken instanties**

Zijn er andere instanties die moeten weten dat u gevolmachtigd bent? Denk aan de zorgverzekeraar, de pensioenverzekeraar, de gemeente en het verpleeghuis. Neem contact met hen op en geef aan wat uw bevoegdheden zijn. Zorg voor vermelding in het [zorgleefplan](#) of individueel zorgplan. Laat indien nodig een afschrift van het levenstestament zien.

7. **Neem contact op met de toezichthouder**

Of er een toezichthouder is benoemd en wat zijn taken zijn, vindt u in het levenstestament. Dat is niet in ieder levenstestament hetzelfde, want dat bepaalt de volmachtgever zelf.

Is er een professionele toezichthouder benoemd? Stel u voor aan de toezichthouder zodra zijn taak begint en maak afspraken over de rekening en verantwoording. Een professionele toezichthouder, zoals een notaris, kan behulpzaam zijn met het geven van voorbeelden van een rekening en verantwoording en kan uw vragen daarover beantwoorden.

Is er een toezichthouder in de privésfeer aangewezen? Maak afspraken met elkaar over de rekening en verantwoording.

Is er toezicht vooraf? Neem contact op met de toezichthouder zodra zich een situatie voordoet waarin u moet overleggen. Zorg dat u achteraf kunt laten zien dat u dat hebt gedaan, bijvoorbeeld aan de hand van e-mails.

8. Houd familie op de hoogte

Familieleden of andere betrokkenen kunnen het op prijs stellen als u hen informeert wat u heeft gedaan en waarom. Vooral als het om een ingrijpende beslissing gaat. Zo voorkomt u vragen achteraf.

9. Aan de slag Voldoe schulden

De bank heeft nu geregistreerd dat u gevolmachtigde bent. U kunt met uw volmacht gebruikelijke kosten betalen van de bankrekening van de volmachtgever. Kijk ook eens of er onnodige kosten worden gemaakt, zoals een reisverzekering, loterij of abonnement. U heeft de bevoegdheid contracten te beëindigen. Handel in de geest van de volmachtgever: de dagelijkse krant kan ook structuur bieden. Zijn er schulden? Een goed beheer brengt mee dat u probeert schulden af te betalen of om met schuldeisers tot een regeling te komen.

10. Innen van vorderingen

Heeft de volmachtgever geld uitgeleend? Let erop dat de rente wordt betaald of dat de vordering wordt geïnd als die opeisbaar is geworden. Heeft de volmachtgever iets verhuurd? Zorg dat de huurtermijnen worden geïnd.

11. Houd de administratie bij

Bewaar de betaalde rekeningen en de bonnetjes van contante uitgaven die u voor de volmachtgever heeft gedaan. Die heeft u nodig als u rekening en verantwoording gaat afleggen. Bewaar ook kwitanties van de vorderingen als u die contant heeft geïnd namens de volmachtgever.

12. Vraag toeslagen aan

Heeft de volmachtgever recht op toeslagen van de Belastingdienst? Vergeet niet om die toeslagen tijdig aan te vragen.

13. Beheer het pgb

Heeft de volmachtgever mogelijk recht op een persoonsgebonden budget (pgb)? Vraag het aan. Is er al een pgb toegekend? Houd de administratie daarvan bij en onderhoud het contact met de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Meer informatie www.rijksoverheid.nl, zie de onderwerpen Wmo en Wlz.

14. Doe belastingaangifte

Moet u namens de volmachtgever belastingaangifte doen? Doe dit tijdig.

15. Vragen?

Heeft u vragen over de uitvoering van uw taken als gevolmachtigde? Neem contact op met de notaris voor advies in uw situatie.

Medisch

1. Inventariseer

1. Wie zijn de behandelaars van de volmachtgever?

Inventariseer met welke artsen, apotheek en leveranciers van hulpmiddelen de volmachtgever te maken heeft en voor welke aandoeningen hij of zij wordt behandeld.

2. Informeer

2. Maak u bekend aan de behandelaars

Ga de eerstvolgende afspraak mee om kennis te maken met de behandelaar. Stel u voor aan de contactpersoon via thuiszorg. Vergeet het verplegend personeel niet als de volmachtgever in een verpleeg-, verzorginstelling of beschermde woonvorm verblijft. Nog niet iedereen is bekend met het levenstestament. Neem daarom het levenstestament mee en bespreek uw bevoegdheden. Leg uit dat u persoonlijk gemachtigd bent op grond van de [Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst](#). De behandelaar is verplicht met u te overleggen voordat een medische behandeling wordt gegeven als de volmachtgever zelf niet meer in staat is om te overleggen. Laat uw contactgegevens achter, zodat zij u kunnen bereiken als dat nodig is.

3. Aan de slag

3. Neem beslissingen

Voor iedere medische behandeling is toestemming nodig van de patiënt. Behalve voor niet-ingrijpende verrichtingen, zoals het verwisselen van verband. Kan de patiënt zelf die toestemming niet meer geven volgens de arts, dan komt u in beeld. Uw taak is te beoordelen of u toestemming kunt geven op basis van wat in het levenstestament staat. U bent door de patiënt zelf als persoonlijk gemachtigde aangewezen. De patiënt heeft zo vormgegeven aan zijn [zelfbeschikkingsrecht](#). Daarom moet de arts uw beslissing respecteren. In uitzonderingsgevallen kan de arts u 'overrulen', namelijk als hij de overtuiging heeft dat u niet het belang van de patiënt voor ogen heeft, maar dat van uzelf of een ander dan de patiënt.

Begrippenlijst

Bewindvoerder	De persoon die door de rechter is benoemd om voor uw financiële zaken te zorgen als u dat niet meer zelf kunt.
Boedelbeschrijving	Een overzicht van bezittingen en schulden.
Curator	De persoon die door de rechter is benoemd om financiële en medisch-persoonlijke beslissingen voor u te nemen.
Gevolmachtigde	De persoon die bevoegd is namens een ander te handelen.
Levenstestament	Een akte met een of meer volmachten en wensen. Het kan gaan om financiële, medische en persoonlijke zaken.
Mentor	De persoon die door de rechter is benoemd om voor uw medische en persoonlijke zaken te zorgen.
Rekening en verantwoording	Een overzicht van inkomsten en uitgaven over de afgelopen periode.
Toezicht	Verantwoording afleggen over de uitvoering van de taak door de gevolmachtigde aan een toezichthouder. Toezicht kan vooraf en achteraf plaatsvinden.
Toezichthouder	De persoon aan wie de gevolmachtigde rekening en verantwoording aflegt.
Volmacht	Een akte waarin u een ander de bevoegdheid geeft namens u te handelen als u hier niet meer toe in staat bent.
Volmachtgever	De persoon die aan een ander de bevoegdheid geeft namens hem te handelen als hij dat zelf niet meer kan.
Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst	Deze wet beschrijft de rechten en plichten van cliënten in de zorg.
Zelfbeschikkingsrecht	Het recht dat de patiënt zelf keuzes over de eigen gezondheid en de zorg daarvoor mag maken.
Zorgleefplan	De afspraken die de zorgverlener maakt met de cliënt zodat hij zijn leven zo goed mogelijk kan voortzetten.

Meer informatie

Wilt u na het lezen van dit boekje nog meer informatie over het levenstestament, kijk dan op www.wievandedrie.nl. Of vraag advies aan een notaris bij u in de buurt. Die kan u en de volmachtgever adviseren over de verschillende mogelijkheden.

Je regelt het bij de notaris

Postbus 16020, 2500 BA Den Haag

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie